

การพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

Development of Buddhist Integrated Instruction at Public Space in Roi Et Province

พระครูวาปีจันทคุณ และ สัมพันธ์ เอกรักษา

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1

Pharkhurvapeechantakhun and Sampan Ekkraksa
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, RoiEt Buddhist College
Educational Supervisors, office of Primary Educational Service Area, Roi Et District 1
Corresponding Author, E-mail: pankaeawmcuroiet@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) พัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด 3) พัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงปฏิบัติการ และการวิจัยและพัฒนา ตัวแทนพระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 440 รูป/คน จากการสุ่มแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การรับรู้รูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.14 พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบ การมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.18
2. การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการประเมินศักยภาพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.00 ความสามารถและความต้องการร่วมกิจกรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.18 ผลการหาความต้องการและเป้าหมายการใช้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.19 ผลพัฒนาส่งเสริม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.24 ผลการรับรองรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.22 ความพึงพอใจต่อการพัฒนา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.25

* วันที่รับบทความ : 17 ธันวาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 26 ธันวาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 28 ธันวาคม 2567

3. พัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษารูปแบบพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.20 การมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.19

คำสำคัญ: การพัฒนา; การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ; พื้นที่สาธารณะ

Abstract

The research study is “development of Buddhist integrated instruction at public space in Roi et province”. The objectives of the research program are 1) to study model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province 2) to develop of Buddhist integrated learning space at public space in Roi et province 3) to develop of Buddhist integrated learning media at public space in Roi et province. The study is the Mixed Methods Research including collecting and analyzing the data. document research. quantitative research. qualitative research and research and development. The populations of the research are 440 of monks and people who live in the area of Mahachulalongkornrajavidyalaya University RoiEt Buddhist college. Niwet sub-district. Thawat Buri district. RoiEt province.

The research results are

1. to study model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province. the overall perception of the model was at a high level (Mean = 4.14) In developing and determining the effectiveness of the model, including stakeholder participation in refining it, the overall level was also high (Mean = 4.18)

2. to develop of Buddhist integrated learning space at public space in Roi Et Province. the assessment of potential indicated an overall high level (Mean = 4.00) The ability and need to participate in activities were also rated at a high level (Mean = 4.18). An assessment of needs and usage goals showed a high rating (Mean = 4.19) Moreover, the outcomes of promoting further development were rated highly (Mean = 4.24) The endorsement of the model stood at a high level (Mean = 4.22), and satisfaction with this development process was likewise high (Mean = 4.25)

3. to develop of Buddhist integrated learning media at public space in Roi Et province. an examination of the model revealed an overall high level (Mean = 4.20), while stakeholder participation was also evaluated at a high level (Mean = 4.19)

Keywords: Development; Buddhist Integrated Instruction; Public Space

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนของระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมามีความล้มเหลวในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ คือ ไม่สามารถสร้างคนให้มีพื้นฐานการคิด วิธีการเรียนรู้ การมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544, ออนไลน์) ทิศนา แคมมณี และคณะ ได้ทำการศึกษาแบบพหุกรณี เพื่อศึกษาการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่ายุทธวิธีที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่อง (ทีศนา แคมมณี และคณะ, 2544)

การจัดการเรียนรู้เชิงพุทธ เป็นกระบวนการที่เป็นไปเพื่อความเจริญแห่งปัญญา ส่วนจิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรม และกระบวนการทางจิตของมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และควบคุม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งความพยายามที่มนุษย์จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยกันเองนั้นมีมาเนิ่นนานแล้ว การรับรู้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้เชิงพุทธที่ให้ความสำคัญแก่การรับรู้สิ่งที่ตั้งตามถูกต้อง (สัทธรรม) จากการเรียนรู้โดย กัลยาณมิตร (สัตบุรุษ) ที่มีองค์ประกอบของการรับรู้ 3 ประการคือ 1.อายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ 2.อายตนะภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งที่ถูกต้องกาย (โณฐัพพะ) ธรรมารมณ์ (อารมณ์ที่เกิดจากใจ) และ 3. วิญญาณ คือ ความรู้ การพัฒนาความสามารถในการรับรู้ ที่จะช่วยให้เกิดการรับรู้ตรงตามความเป็นจริงคือ สติ (Mindfulness) ที่ช่วยให้รู้เท่าทันอารมณ์ตามความเป็นจริงได้ (Srichannil, C., 2014: 24) (Active listening) ซึ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจในชีวิตปัจจุบันนี้ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาความทุกข์ของระดับปัจเจกและระดับสังคมได้ (Chatsuwan, T., 2017: 1-11) การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในมิติของการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา จึงเป็นการนำเสนอการเรียนรู้สติในร่างกายและจิตใจมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของร่างกาย จิตใจ ที่เป็นสมบัติดั้งเดิมของมนุษย์ว่าร่างกายนี้พัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยวิวัฒนาการการสร้างสรรค์แห่งสติ ในฐานะ กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นระบบก่อเกิดขึ้นมาเพื่อปกป้องอกุศลกรรม และการจัดกระบวนการที่เพียบพร้อม (สัพพายะ) ยังเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่จะพัฒนาไปสู่ขั้นของความสามารถของมนุษย์ในการกำหนดรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของมนุษย์ให้เกิดความสุข ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตของผู้เรียนรู้ประสบความสำเร็จ มีสภาวะที่เป็นปกติสุขเหมาะแก่การพัฒนาไปเป็นคนดีคนเก่ง คนมีความสุข ก่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม ตลอดจนมิติของการสร้างพื้นฐานในการปฏิบัติธรรมในลำดับต่อไปด้วย ปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศ ในระยะแรกของการปฏิรูปการศึกษานักการศึกษาได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับกระแสของทฤษฎีการศึกษาใหม่ ๆ ที่สนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ปัญญาเป็นฐาน ที่สามารถควบคุมความประพฤติที่ถูกต้อง จิตใจที่มั่นคง และการใช้ปัญญาในการเรียนรู้ที่สามารถเข้าใจสรรพสิ่งต่าง ๆ และการจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในขณะที่ความรู้ใหม่ ๆ ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากมาย ทั้งมีความรู้ที่แยกส่วนเฉพาะด้านเกิดใหม่ตลอดเวลาอันมีผลจากการวิจัยและพัฒนา แต่การจัดการเรียนการสอนแบบแยกส่วน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สีกว่าวิชาต่าง ๆ ที่เรียนไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความสัมพันธ์ของเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน (Jacobs, G. M., 2011: 5-12) ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกใช้ และดัดแปลงวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน โดยนำแนวคิด เทคนิค และวิธีการเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง

และเข้าถึงแก่นของความรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างจริงจัง มีการระดมความคิดภายในกลุ่ม เป็นการพัฒนาด้านสังคมให้กับผู้เรียน (Slavin, R. E., 1995: 49-69) และวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม รู้และเข้าใจถึงความเป็นจริงของธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2547 : 4)

แนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวพุทธ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2552 : 13) เป็นการศึกษาเพื่อรู้ความจริงของธรรมชาติ และพัฒนาคนบนฐานของธรรมชาติโดยยึดถือทางสายกลาง คือ ความพอดีที่จะให้ถึงจุดหมาย และตรงกับความจริง ไม่ให้สุดโต่ง เอียงสุด ซึ่งจะพลัดจากตัวความจริง ที่เป็นลักษณะทั่วไปอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนา สามารถสะท้อนแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ การจัดการศึกษา ตามแนวพุทธ เป็นการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงหลักพุทธธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี ยืนหยัดอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การพัฒนานักเรียนให้สามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็นโดยใช้ปัญญาให้เกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรโตโมหะ) ที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อในการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ด้วยวิถีวัฒนธรรมแสงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนานักเรียนดังกล่าว จัดผ่านระบบไตรสิกขาที่นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติทั้ง ศีล สมาธิ และปัญญา ที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่แบบคาย (โยนิโสมนสิการ) ให้กับนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 12-13) ซึ่งผลที่เกิดจากการพัฒนานักเรียน นักเรียนจะสามารถ 1) พัฒนาตนเองด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ 2) พัฒนาตนเองทางด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม 3) พัฒนาตนเองทางด้านจิตใจที่อาศัยสมาธิเป็นตัวแกนในการฝึก และมีบทบาทออกมาทางเจตจำนงและ 4) พัฒนาตนเองทางด้านปัญญา ความรู้ความเข้าใจ คิดได้ หยั่งเห็น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2552 : 602-604)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการจัดการศึกษาไทย 4.0 ซึ่งการจัดการเรียนรู้นี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่าสามารถส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ด้วยนั้นมาผนวกกับการจัดการรัฐสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน จึงเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. พัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. พัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงปฏิบัติการ และการวิจัยและพัฒนา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ ประชาชนในตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6,643 คน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนของประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งสิ้น 9,120 คน จากนั้นเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตามสัดส่วนของจำนวนประชากร แบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) กลุ่มตัวแทนวัฒนธรรมจังหวัด ผู้แทนอำเภอเมืองและผู้แทนนักวิชาการพัฒนาชุมชน และสังคมในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน

2) กลุ่มตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่นในระดับอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 รูป/คน

3) พระสงฆ์ฝ่ายปกครอง จำนวน 5 รูป

4) ผู้นำชุมชน ประชาชน จำนวน 5 คน

5) กลุ่มตัวแทนภาครัฐ จำนวน 5 คน

6) กลุ่มตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview)

2.3 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

2.4 ชุดกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

3. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการรวบรวมข้อมูลหลายส่วนที่ต้องทำการรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยได้รับคำแนะนำจากผู้อาวุโสหรือผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้รายชื่อแล้ว คณะผู้วิจัยก็จะนัดหมายเพื่อสอบถามข้อมูลหรือไม่ก็เชิญผู้ให้ข้อมูลสำคัญเหล่านั้นด้วยตนเองเพื่อมาร่วมพูดคุยกันรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้เป็นอย่างดี โดยเทคนิคที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมการค้นหา วัด ชุมชน และองค์กรต้นแบบที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ การพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามที่กำหนดไว้

2) การขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำลงไปขอความร่วมมือในพื้นที่หรือองค์กรที่ศึกษา

3) นำข้อมูลเชิงเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นข้อมูลด้านการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4) การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสร้างองค์ความรู้ กิจกรรม และแนวการปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วมการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

5) กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยมีการนิมนต์พระสงฆ์ฝ่ายปกครองที่เป็นตัวแทนของจังหวัด พระสงฆ์ในเขตปกครองตำบลในเมือง ผู้นำภาครัฐที่เป็นตัวแทนของจังหวัด นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน เป็นต้น เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

6) การพัฒนาโครงการและกิจกรรมด้านการเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ พัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

7) การสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ชุมชนผู้ที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติ และฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางการสร้างและการใช้องค์ความรู้และกระบวนการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างการรับรู้ พัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

8) สนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดและส่งต่อองค์ความรู้เผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งการสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนผลักดันการใช้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่บึงปลาอุบ ให้เป็นบทเรียนและแนว

การทำงานของ ชุมชน และองค์กรต้นแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่
บึงพลายชัยเป็นต้นแบบในพื้นที่สาธารณะแห่งอื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดอื่น ๆ อีก

9) การประสานเครือข่ายเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมการให้ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนา
กระบวนการสร้างการรับรู้ พัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น

10) การสรุปบทเรียนและการวิเคราะห์ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาเป็นแบบความยั่งยืน
และกระบวนการเชิงสังคม เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบ กระบวนการสร้างการรับรู้ พัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณา
การในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี
จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิเคราะห์ข้อมูล

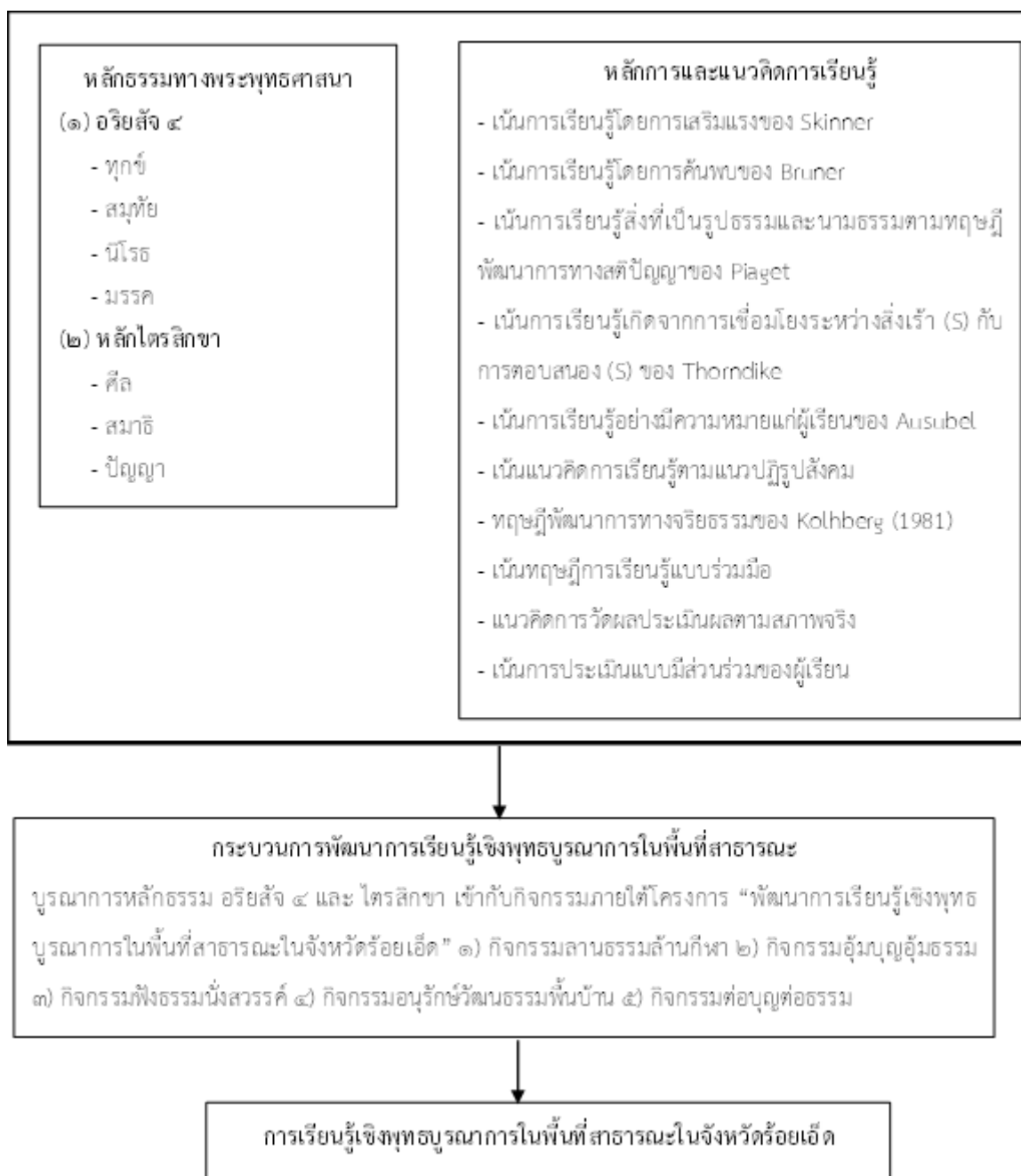
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC
(Statistical Package for the Social Science) วิเคราะห์โดยคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย
(X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการจัดทำให้เป็นระบบหาความหมาย แยกแยะ
องค์ประกอบ ทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลง
ปรากฏการณ์และรูปแบบความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อ
นำเสนอรายงานผลการรวมเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด มีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

1. รูปแบบสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

นโยบายการดำเนินการของรูปแบบสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด เน้นการพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ให้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ และปัญญา ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้สื่อในการเรียนรู้ เช่น ใช้สื่อ Multimedia และ Visual Media ให้มากที่สุดในการเรียนการสอนทำ E-Book และจัดทำเว็บไซต์ สำหรับเผยแพร่กิจกรรมรูปแบบสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ โดยเน้นกิจกรรมเกี่ยวการไหว้พระสวดมนต์ เข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกกำลังกาย กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกกำลังกายในตอนเช้า กิจกรรมทางสังคม เช่น ตรวจเยี่ยมแต่ละครอบครัว เป็นต้น กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา โดยเน้นการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น “ครู” จะต้องสามารถใช้สื่อการสอนได้อย่าง หลากหลาย และเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกประสบการณ์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการการเรียนการสอน “ครู” ต้องเข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีเสียก่อนว่า ปัจจุบันโลกของธุรกิจต้องการคนที่มีทักษะ ไม่ใช่ คนที่มีความรู้เพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้น ครูต้องเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับเด็ก ให้มากที่สุด

การสำรวจความคิดเห็นการรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด จากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์และประชาชน จำนวน 400 รูป/คน ในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ จำนวน 161 รูป คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมา เป็นสามเณร จำนวน 106 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.5 และ จำนวนน้อยที่สุด เป็นฆราวาส (หญิง) จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ตามลำดับ สำหรับอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมา มีอายุระหว่าง 21 - 25 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และจำนวนน้อยที่สุด มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา - เอก จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 รองลงมา มีระดับมัธยมศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 และจำนวนน้อยที่สุด ระดับปริญญาธรรม 7 - 9 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

การรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ	n = 400		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ท่านทราบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดหรือไม่	4.28	0.56	มาก
2. ท่านทราบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดหรือไม่	4.15	0.62	มาก
3. ท่านทราบหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบูรณาการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดหรือไม่	4.20	0.61	มาก
4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดได้หรือไม่	4.14	0.61	มาก
5. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดได้หรือไม่	4.18	0.66	มาก
6. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่	4.06	0.65	มาก
7. คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดอ่านแล้วนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามจุดประสงค์ได้หรือไม่	4.01	0.62	มาก
8. คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดมีประโยชน์ต่อประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดหรือไม่	4.18	0.63	มาก
9. คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้			
1) กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า	4.16	0.59	มาก
2) กิจกรรมอัมบุณอัมมธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกำลังกาย	4.01	0.60	มาก
3) กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา	4.17	0.62	มาก
4) กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะพื้นบ้าน	4.18	0.56	มาก
5) กิจกรรมต่อบุญต่อกรรม โดยนำอาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กรการกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความเหมาะสมหรือไม่	4.16	0.57	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ	n = 400		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
10. สื่อและอุปกรณ์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความเหมาะสมหรือไม่	4.15	0.62	มาก
11. วิทยากรจัดสื่อได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาคู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความเหมาะสมหรือไม่	4.05	0.68	มาก
12. สถานที่ในการจัดฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความเหมาะสมหรือไม่	4.12	0.69	มาก
13. ระยะเวลาในการฝึกอบรมพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความเหมาะสมหรือไม่	4.13	0.69	มาก
รวม	4.14	0.62	มาก

การรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

กิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะฟ้อนรำพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.3 รองลงมาคือ กิจกรรมต่อบุญต่อธรรม โดยนำอาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กรการกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ เข้าค่ายคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาคือ กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 63.7 รองลงมาคือ กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ กิจกรรมทางสังคม เช่น ตรวจเยี่ยมแต่ละครอบครัว เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมา คือ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 61.3 และกิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา คิดเป็นร้อยละ 51.5 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า แนวคิดและหลักการดำเนินการของรูปแบบสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด เน้นการพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ให้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ และปัญญา การประยุกต์ใช้ความรู้ทางพระพุทธศาสนากับผู้เรียน เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาด้าน จิตใจ อารมณ์ หรือ จิตพิสัย (Affective Domain) ของผู้เรียน ไปพร้อมๆ กับการบรรลุเป้าประสงค์ของ หลักสูตรคือเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เพื่อให้พื้นที่สาธารณะเป็นแหล่งบ่มเพาะคนดีให้แก่ชุมชนและสังคม โดยมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ เช่น กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะฟ้อนรำพื้นบ้าน กิจกรรมต่อบุญ

ต่อธรรม โดยนำอาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กรการกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ เข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกำลังกาย กิจกรรมลานธรรมล้านกีฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า กิจกรรมทางสังคม เช่น ตรวจเยี่ยมแต่ละครอบครัว เป็นต้น กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา โดยเน้นการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

2. พัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางในการพัฒนาพื้นที่การจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ มีดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยควรพัฒนาแหล่งพื้นที่การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดเด่นของชุมชน และควรมีการติดต่อสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลให้คนในชุมชนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวหรือโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้นผ่านเครือข่ายความรู้มือหรือผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน มีการประสานงานของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน 2) ด้านการส่งเสริมให้คนในพื้นที่ชุมชนเข้าใจถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำเนื้อหา สื่อ ที่นำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์หรือองค์ ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนได้เรียนรู้และอนุรักษ์ความรู้ของชุมชนร่วมกัน, มีการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงหรือได้มาจากพื้นที่การจัดการเรียนรู้และประชาชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือพัฒนาตนเอง/ อาชีพได้, จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการเพื่อเผยแพร่และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่การจัดการเรียนรู้ให้คนในชุมชนได้รับทราบ 3) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยสื่อที่จะนำมาใช้เพื่อช่วยให้เกิดการรับรู้ได้ง่ายควรเป็นสื่อในรูปแบบของ คลิปวิดีโอที่สามารถรับชมภาพและเสียงได้พร้อมกัน หรือนำเสนอใน ลักษณะของสื่อมัลติมีเดียเพื่อกระตุ้นความสนใจ ส่วนเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ต้องเป็นสิ่งที่คนในชุมชนคุ้นเคยและนิยมใช้กันอยู่แล้ว โดยจะใช้เฟซบุ๊กและไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารกันเป็นส่วนใหญ่ ผ่านสมาร์ทโฟน และตามบ้านเรือนต่าง ๆ ในชุมชนก็สามารถใช้งานผ่านคอมพิวเตอร์ได้ โดยอาจทำในรูปแบบของเว็บไซต์เพื่อแนะนำสถานที่ ประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชน 4) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น เช่น กิจกรรมลานธรรมลานกีฬา กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน กิจกรรมต่อยอดต่อธรรม กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ เข้าค่ายคุณธรรมกิจกรรมทางสังคม เช่น กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมลานธรรมลานกีฬา กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยควรจัดกิจกรรมที่เป็นการกระตุ้นให้ออกไปชมสถานที่หรือของจริง หรือทดลองปฏิบัติหลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์, เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานหรือ แลกเปลี่ยนความรู้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับคนในชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าไปเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างเครือข่าย และความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง โดยการประสานความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่ควบคุมและดูแลประชาชนในพื้นที่ ที่สามารถประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้ ประชาชนเข้ามาใช้งานพื้นที่การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่พัฒนาขึ้น

การเสริมสร้างการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ การพัฒนาแหล่งพื้นที่การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดเด่นของชุมชน และมีการติดต่อสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลให้คนในชุมชนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวหรือโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้นผ่านเครือข่ายความรู้มือหรือผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน การส่งเสริมให้คนในพื้นที่ชุมชนเข้าใจถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำเนื้อหา สื่อ ที่นำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้และอนุรักษ์ความรู้ของชุมชนร่วมกัน การนำเสนอเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงหรือได้มาจากพื้นที่การจัดการเรียนรู้และประชาชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือพัฒนาตนเอง/อาชีพได้ การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยสื่อที่จะนำมาใช้เพื่อช่วยให้เกิดการรับรู้ได้ง่ายควรเป็นสื่อในรูปแบบของ คลิป วิดิทัศน์ที่สามารถรับชมภาพและเสียงได้พร้อมกัน และนำเทคโนโลยีที่คนในชุมชนคุ้นเคยและนิยมใช้กันอยู่แล้ว เช่น เฟซบุ๊กและไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารกันเป็นส่วนใหญ่ ผ่านสมาร์ตโฟน และตามบ้านเรือนต่าง ๆ ในชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการกระตุ้นให้อยากไปชมสถานที่หรือของจริง หรือทดลองปฏิบัติหลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการประสานความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่ควบคุมและดูแลประชาชนในพื้นที่ ที่สามารถประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามาใช้งานพื้นที่การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่พัฒนาขึ้น

3. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาแบบสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

การเสริมสร้างการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด กระบวนการพัฒนารูปแบบสื่อการเรียนการสอน ได้ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบสื่อ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลทักษะ วิเคราะห์ข้อมูลสื่อการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลวัสดุและการผลิตและการวิเคราะห์ข้อมูลการผลิตสื่อการเรียนรู้ 2) สื่อที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนต้องเป็นสื่อที่ประกอบด้วยภาพและเสียงที่มุ่งเน้นให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3) สื่อมีเนื้อหาสนุกสนานเมื่อนำมาประกอบกับการเรียนการสอนแล้วทำให้ผู้เรียนนั้นไม่เบื่อ เช่น สื่อเกี่ยวกับวัด เกี่ยวกับศาสนา เกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาสนาพุทธ ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น

นโยบายและกลไกการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนโดยในท้องถิ่น โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นและสนับสนุนให้ ชุมชน วัด และโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะพื้นบ้าน กิจกรรมต่อยอดต่อธรรม โดยนำ

อาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กรการกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ เข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกำลังกาย กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า กิจกรรมทางสังคม เช่น ตรวจเยี่ยมแต่ละครอบครัว เป็นต้น กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา

การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ สามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกิดความสนุกสนานในการเรียนและมีความสุขกับการเรียน ทำให้ผลการเรียนสูงขึ้นและสามารถเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระบวนการพัฒนาชุดความรู้ มาตรการ และกระบวนการพัฒนารูปแบบสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1) การพัฒนาชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ชุด โดยกำหนดจุดประสงค์ของการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

2) สร้างชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ และนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเห็นชอบ

3) นำชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ (ฉบับร่าง) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของแนวคิดสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4) นำชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ไปทดลองใช้وبرมกับการถวายความรู้กับพระภิกษุฝ่ายปกครองและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนในระดับตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งที่ 1

5) นำชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ มาปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์หรือยังเข้าใจคลาดเคลื่อนและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงสร้างชุดความรู้

6) นำชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ไปทดลองใช้وبرมกับการถวายความรู้กับพระภิกษุฝ่ายปกครองและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนในระดับตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งที่ 2

7) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ของชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะเป็นฉบับจริง

8) ประกาศรับสมัครผู้เข้ารับการอบรมตามชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ จำนวน 20 คน

9) การถวายความรู้กับพระภิกษุฝ่ายปกครองและสมณนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน โดยใช้ชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

10) การส่งเสริมและพัฒนาชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

11) การเสริมสร้างเครือข่ายพระสงฆ์และผู้นำชุมชนในการพัฒนาชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเป็นความร่วมมือของคณะสงฆ์ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ภาคเอกชนและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

12) วิเคราะห์องค์ความรู้ ตัวชี้วัด และผลลัพธ์ของการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

การอบรมชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนการใช้ชุดความรู้รูปแบบสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมโดยใช้ชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ในครั้งที่ 1 (ประเมินหลังการฝึกอบรม) ($\bar{x} = 17.0$ S.D. = 0.50) และครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 18.90$ S.D. = 0.31) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม ($\bar{x} = 13.65$ S.D. = 0.59) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างมีผลการทดสอบก่อนการใช้ชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะและหลังการใช้ชุดความรู้เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะในรูปแบบการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่าการร่วมสร้างพื้นที่สาธารณะในชุมชนและนำการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาคือ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 74.3 และน้อยที่สุดคือ กิจกรรมอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 67.5 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด สื่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้มีให้เลือกหลายชนิด สิ่งสำคัญคือผู้สอนจะต้องเลือกและใช้สื่อการสอนให้เหมาะกับบทเรียน สื่อการสอนนั้นจะต้องใช้ได้สะดวกและเมื่อนำมาใช้แล้วช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ นโยบายและกลไกการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่มี

ประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนโดยในท้องถิ่น โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นและสนับสนุนให้ ชุมชน วัด และโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน การบูรณาการกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดระหว่างคณะสงฆ์กับชุมชนท้องถิ่นโดยวัด ชุมชน โรงเรียน จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลังจากออกกำลังกาย กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะพื้นบ้าน กิจกรรมต่อบุญต่อธรรม โดยนำอาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กรการกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด กิจกรรมทางสังคม เช่น ตรวจเยี่ยมแต่ละครอบครัว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1) ผู้บริหารในระดับท้องถิ่นควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของคนในชุมชน
- 1.2) ควรเพิ่มและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้สะดวกสบาย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน
- 1.3) ควรนำองค์ความรู้ที่รวบรวมไว้ของพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดไปเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ เกิดความตระหนักและหวงแหนองค์ความรู้ของชุมชน อันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่การเรียนรู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1) ควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการนี้ในพื้นที่สาธารณะอื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.2) ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากร ในกลุ่มที่กว้างขึ้น
- 2.3) ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ มาออกแบบและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะให้สามารถตอบสนองและสามารถนำเสนอความรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย ความต้องการของผู้เรียนในชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยสามารถเข้าถึงได้ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2547). *รู้หลักก่อนแล้วศึกษาและสอนให้ได้ผล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2552). *พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2565). *อำเภอเมืองร้อยเอ็ด*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2565. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/>
- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. (2564). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา : <https://www.tungsong.com>.
- ทิตินา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- Srichannil. C. (2014). *Healing through Culturally Embedded Practice: An Investigation of Counsellors' and Clients' Experiences of Buddhist Counselling in Thailand*. Thesis Doctor of Philosophy. The University of Edinburgh.
- Chatsuwan. T. (2017). A Critical Study of the Concept of Bhava in Theravada Buddhism. *Journal of Graduate Studies Review*. 13 (1), 1-11.
- Jacobs. G. M. (2001). *Learning Cooperative Learning Via Cooperative Learning*. A Sourcebook of Lesson Plans for Teacher Education on Cooperative Learning. (Reprinted). Singapore: SEAMEO.
- Slavin. R. E. (1995). *Cooperative Learning: Theory Research and Practice*. Boston: Allyn and Bacon.